

BONUSMATERIAL 2



MINNEN FRÅN JWAYYA

Möte med majoren



BONUSMATERIAL 2: MÖTE MED MAJOREN

"EN SYNNERLIGEN OBETYDLIG MAN"

Foto i denna del: Stefan Andersson, Kent Karlsson, Stefan Larsson, Thobias Ligneman, Michael Lönn samt Bataljonstidingen Cypressen (FN-bataljon 69 C)

Det känns lite pirrigt när signalisten Bertil Asklund och jag sätter oss i bilen till Helsingborg för att träffa vår gamla kompanichef Hans Otto Nilsson. Det är den 11 januari 2026 och nästan på dagen 30 år sedan vi sågs sist, i samband med bataljonens återträff på Almnäs i Södertälje.

Dagen till ära ska vi – på majorens initiativ – ge oss ut till sjöss och "tura", som det heter på skånska när man kliver på färjan och åker valfritt antal gånger mellan Helsingborg och Helsingör utan att gå i land. Helst ska man parkera vid ett restaurangbord med havsutsikt (även om det fortfarande är många som av tradition går direkt till shoppen för att lasta sin lilla kärra med några veckoransoner öl eller sprit).

MAJOR NILSSON hörde till den lilla skara som "rekade" från 106:an och blev kvar ytterligare en halv bataljon i Jwayya – tillräckligt länge för att få en tvåa på "ribban". Väl hemma i Sverige skickades han till Östersund för att gå Forsvarets tvååriga högre logistikkurs och hamnade så småningom på civila byggprojekt i Angola. Sedan många år tillbaka är han bosatt i Skåne och ska snart fylla 84 år.

Tyvärr fick vi inte kontakt med varandra innan *Minnen från Jwayya* skulle gå till tryck – men nu är det äntligen dags och jag har laddat upp med massor av frågor. Vad minns han av kompaniet och hur ser han tillbaka på sin egen insats och ledarstil? Han kunde ju vara rätt så bestämd ibland och det är förmodligen det som gör mig lite nervös inför mötet.

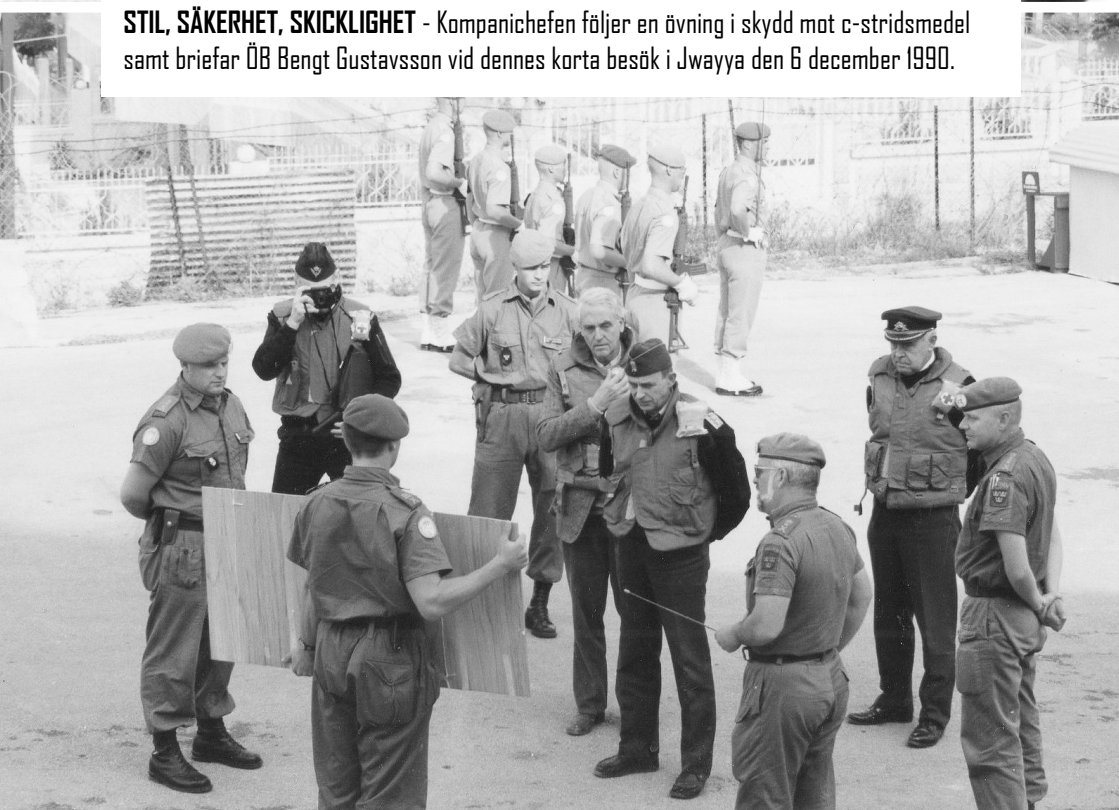
SJÄLV ÅKTE JAG NER till Libanon sex veckor tidigare än planerat, vilket innebar att jag inte var med under utbildningsveckorna på Almnäs. När 106:orna kom ner märktes det direkt att Hans Otto hade ett helt annat fokus på disciplin, ordning och reda än sin företrädare – vilket inte är så konstigt, med tanke på att bataljonschefen Jan-Gunnar Isberg hade fått ett tydligt uppdrag att städa upp och återställa svenskarnas något skamfilade rykte i Libanon. Samma uppdrag gav Isberg sedan vidare till Hans Otto, när han skulle ta över befälet i Jwayya.

Här kommer nu – bättre sent än aldrig – kompaniets halvår i Jwayya så som kompanichefen minns det. Intervjun följer samma kapitelupplägg som boken i övrigt.

Thobias Ligneman
Ställföreträdande kvartermästare (Lill-QM)
och författare till Minnen från Jwayya.



STIL, SÄKERHET, SKICKLIGHET - Kompanichefen följer en övning i skydd mot c-stridsmedel samt briefar ÖB Bengt Gustavsson vid dennes korta besök i Jwayya den 6 december 1990.



Det är en pigg major, som möter oss på Knutpunkten i Helsingborg, även om kroppen numera säger ifrån så att han inte längre kan spela golf – en passion som var så stark att han gav sig den på att beta av samtliga 150 banor som fanns i Sverige.

- Problemet var att när jag hade spelat 150 så hade de hunnit bygga 150 till, skrattar Hans Otto Nilsson, som utöver dessa även hunnit med lika många utomlands.

För ett antal år sedan sammanfattade han sitt liv i ett par böcker, som han tryckte upp i liten upplaga för att dela ut till släkt och vänner. I den ena boken – med titeln "En synnerligen obetydlig man" – tar han upp tiden i Jwayya som ett kärt minne.

- Varför titeln? Flera i min bekantskapskrets har också undrat, men jag hävdar att i jämförelse med alla andra är jag obetydlig. Det vore mig för-mätet att påstå att jag på något sätt vore förmer.

Han blev kvar i Försvaret till 1997, när Svea Ingenjöreregemente skulle läggas ner. I samband med nedläggningen fick han ett erbjudande om att börja jobba på Högkvarteret i Stockholm, något som inte lockade den gamle truppofficeren. Han valde i stället att säga upp sig och gå i förtida pension, ett beslut som han inte ångrat.

Innan Libanon hade Hans Otto gjort FN-tjänst både en vända i Sinai och två på Cypern. Han har även arbetat utomlands i civila sammanhang för att bygga broar i Vietnam och Angola. Intressanta upplevelser båda två, även om det var mycket byråkrati och korruption. Men det är en helt annan historia, för nu handlar det om Libanon.

- Jag vill framföra att jag tycker det är ett utmärkt resultat i form av den bok som du och andra har tillverkat. Uppskattar det verkligen. Lite sent kan tyckas men har tydligen gillats av flertalet inblandade. Stort tack för det, konstaterar Hans Otto uppmuntrande.

Stil, säkerhet, skicklighet

När "gasmaskbataljonen" 106 L kommer på tal handlar det inte alltid om skyddsmasker, scud-missiler och Saddam Hussein. Bataljonen präglades i lika hög grad av ett stort fokus på disciplin, ordning och reda, något som ställdes på sin spets långt innan bataljonschefen Jan-Gunnar Isberg kom ner till Libanon. Men detta fokus hade sina orsaker, menar Hans Otto:

- Det var väldigt bekymmersamt för Arméstaben att svenskarna hade så dåligt rykte. 104:an var droppen som fick bägaren att rinna över.

- Isberg hade rykte om sig att vara noga och pedant och nykter och var



RING, KLOCKA, RING – bataljonschef Jan-Gunnar Isberg läser Alfred Tennysons klassiska "Nyårsklockan" utanför privatemässan på nyårsafton. - Det krävdes stor övertalning, konstaterar Hans Otto.



dessutom gift med en präst, Han valdes ut för att skapa ordning och reda.

Men att Hans Otto skulle bli kompanichef för ingenjörerna, det var inte planerat från början. Han och Isberg kände dock varandra sedan många år på Ing 1. När Isberg fick uppdraget att leda 106:an var han chef för grundutbildningsbataljonen på regementet, där Hans Otto i sin tur var kompanichef.

- Isberg drogs med problem att hitta en kompanichef. På veckomötena gnällde han länge över att han inte hade fått tag på någon. "Jag kan åka", sa jag. "Kan du?" sa han med viss förvåning, trots att jag varit ute tidigare.

Redan där kunde dock planerna tagit stopp, i och med att Hans Otto hade fått lite svajiga vitsord från sin andra vända på Cypern, detta sedan det skurit sig i relationen med den som satte betyget. Men efter diverse kollar och överväganden gav Arméstaben grönt ljus.

Som kompanichef hade Hans Otto väldigt liten möjlighet att påverka vilka som togs ut till kompaniet, inte ens officerarna, utan det var Arméstabens jobb att bemanna bataljonen. Den bestod till stor del av unga soldater, som inte varit ute på FN-tjänst tidigare. Det var heller inte många som stannade kvar och "rekade" från den beryktade 104:an.

- Jag tror man undvek det så mycket som möjligt. Det hade förekommit en del hemskheter i Jwayya, det var till och med så att lokalbefolkningen reagerade. Jag fick pekfingerar av Isberg, att "du ska se till att det blir ordning på det där kompaniet".

Var det för mycket fokus på disciplin?

- Det kan det aldrig bli, men det får aldrig bli kadaverdisciplin.

Gas, gas, gas!

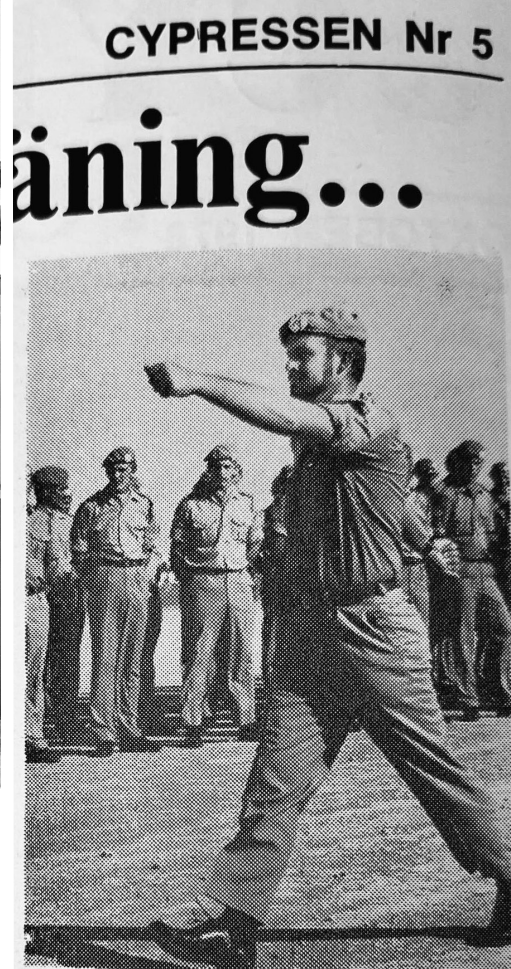
Gaslarmen i januari och februari ledde till ett brett spektrum av olika reaktioner. Själv kände majoren en oro på ett annat plan, som ansvarig för soldaterna på kompaniet.

- Jag hade funderingar på om jag var kapabel att möta alla som var rädda eller oroliga. Jag hade långa samtal med några soldater, där det var tal om att kanske åka hem. Jag kände stor tröst av det faktum, vilket jag förmedlade till kompaniet, att de förhärskande vindarna var i huvudsak nordliga. Gas rör sig inte i motvind, konstaterar Hans Otto, som i en egen text sammanfattat sina minnen från larmen:

PÅ KVÄLLEN DEN 14 januari gick jag upp för trapporna till den mäss där komp samlats för den första orienteringen om beredskapshöjningen. "Kommer jag att klara av detta? Kommer jag att klappa ihop framför



KULTBILD – Innan Libanon hann Hans Otto bland annat med att marschera på Cypern. Ovan: dags för dragkampsfinal på Camp Shamrock i Tabin. Nedan: HQ-huset i Jwayya, där majorens rum låg ovanför lilla vaktkuren.



Men Hans Otto Nilsson kunde marschera han!



kompaniet när de första gaslarmen eller raketerna kommer? Har jag gjort allt jag kunnat?" Detta var tankar som surrade i huvudet på mig där i mörkret på väg till mitt kompani. Klart att jag var orolig för allas vårt välbefinnande. Men inte rädd, jag hade helt enkelt inte tid att vara rädd. Redan hade mycket av min tid lagts till enskilda samtal med oroliga soldater. I inget fall bedömde jag det som särskilt kritiskt, även om en soldat var uttalat stressad. Jag hade redan lärt mig att samtalsterapi var verksamt.

Det första gaslarmet tog oss på sängen, det var nämligen natt. Efter snabb påklädning och skyddsmask på var min första åtgärd att titta ut på FN-flaggan som var högt placerad och belyst. Det blåste nordlig vind! Det skulle visa sig att det var den förhärskande vindriktningen, och att vi skulle vara relativt säkra för gas om missilerna landade i Israel.

Kontrollen av vindriktningen blev ett ständigt återkommande moment för alla på kompaniet och en viktig insikt efter utbildningen: gas driver inte mot vinden!

Huvuddelen av den civila befolkningen saknade både kunskap, utbildning och skydd. När kriget inleddes flydde de flesta norrut till Beirut, och de som var kvar tydde sig till ingenjörkompaniets camp för att få skydd. Innanför staketet och med en näsduk för munnen var de säkra!

Här fick vi en utbildningsuppgift! Kompaniets personal utbildade, i berättandets form, många oroliga bybor, tyvärr gick nog inte budskapet hem hos många. Om det var så ofarligt, varför var svenskarna så ivrigt sysselsatta med utbildning och bärande av all möjlig utrustning?

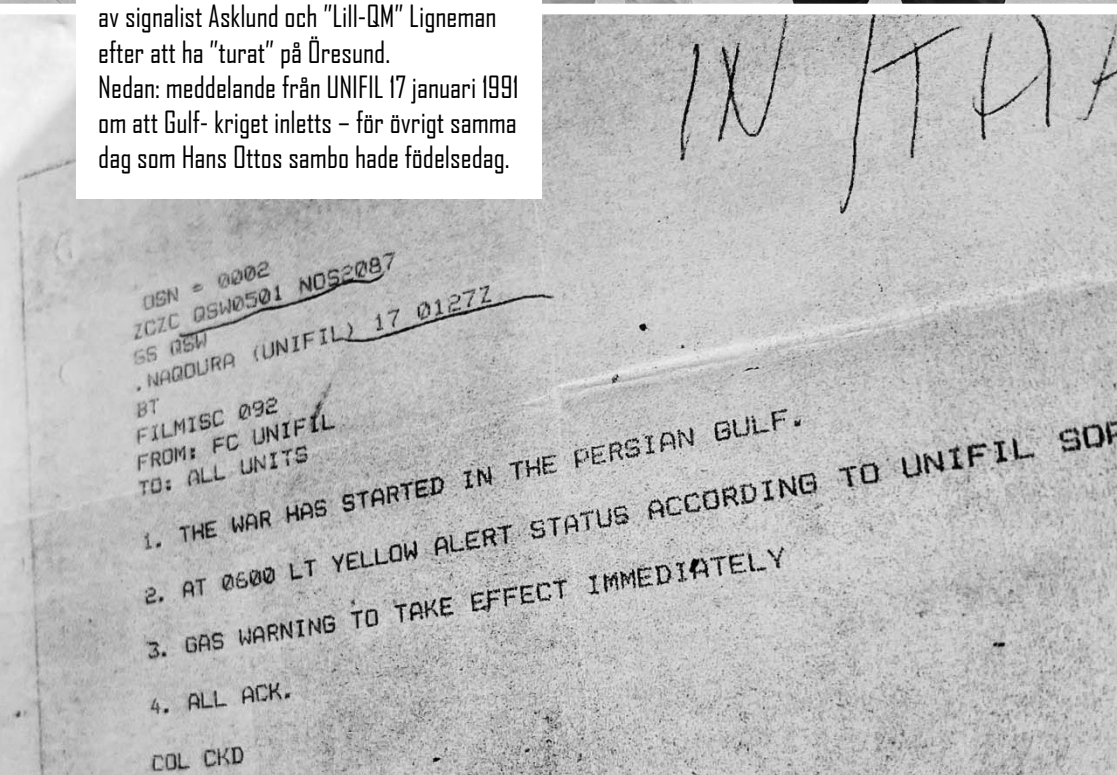
TIDEN FÖR DET FÖRSTA LARMET, och även de flesta andra, tillbringade jag i kompaniets sambandscentral. Nu fick vi betalt för allt förberedelsearbete. När jag sedan med hjälp av högtalarsystemet meddelade faran över kunde jag känna den suck av lättnad som hela komp utandades. Det visade sig vara av stor betydelse att höra chefens röst som förkunnade befrielse för den här gången. Tyvärr glömdes vi några gånger bort när bataljonsstaben vid senare larm meddelade faran över, en effekt av avståndet.

Effekten på kompaniet av detta första larm var överväldigande positivt. "Vi klarade av det" lyste i ögonen på de flesta under frukosten, och jag kan inte erinra mig några negativa attityder, sammanbrott, gråt eller annat. Senare visade det sig att de som var oroliga tidigare och med vilka jag haft enskilda samtal fortfarande kände sig dåliga, men nu var färre till antalet.

Själv försökte jag rannsaka min egen sinnesstämning och kom fram till att jag åter inte haft tid till att känna efter. Mest orolig var jag för att min kära sambo hemma skulle vara orolig, så jag ringde hem och lugnade och gratulerade på hennes födelsedag...



JANUARI 2026 – Kompanichefen flankerad av signalist Asklund och "Lill-QM" Ligneman efter att ha "turat" på Öresund. Nedan: meddelande från UNIFIL 17 januari 1991 om att Gulf- kriget inletts – för övrigt samma dag som Hans Ottos sambo hade födelsedag.



UNDER DET FORTSATTA bombardemanget med missiler fortsatte verksamheten rutinmässigt. Även om kompaniet befann sig perifert kände vi av detonationerna från Israel och blixarna från hangarfartygen på Medelhavet när deras missiler avfyrades och passerade över våra huvuden.

Vi som andra levde med skyddsmasken, indikeringspatrullerna och rapporteringsskyldigheten vid vistelse utanför campen. Alla gjorde vad som på dom ankom, många mera.

En tung period uppstod då det hela var över och vi vädrade möjlighet till leave, men i stället blev beordrade att sända en stor del av kompaniets personal till Saudi-Arabien.

Man talade förr om att värnplikten gjorde män av pojkar. Så är det nog inte längre, kraven sjunker på de värnpliktiga och de kan för det mesta betrakta värnplikten som ett vanligt jobb och sova hemma. Men månaderna i Libanon, med gasfaran framför ögonen, nu är det allvar, ingen ledighet eller tid för stilla kontemplation, ständig nötning mot kamrater, övning, oro för dem där hemma, utbildning, krav, övning, det gjorde män av många pojkar."

Bland locals och armed elements

Tiden i Libanon innebar också en möjlighet att träffa personal från andra länder, där framför allt irländarna utmärkte sig.

- Irländska officerare var väldigt högljudda och glada på massen. Aldrig varit med om att det sjungits så mycket, konstaterar Hans Otto.

Mest utbyte blev det, av förklarliga skäl, med våra grannar i Jwayya på det ghanesiska ingenjörskompaniet.

- När jag kom ner var det ett högt staket mellan Ghana Eng Coy och oss, så jag såg till att det togs bort. Så kan man inte ha det i FN.

En gemensam fråga gällde bemanningen av Sinaitornet, som kommit på plats 1989. varpå det bestämdes att svenskarna och ghaneserna skulle dela på passen.

- Jag informerades om att soldaterna på det svenska ing-kompaniet inte tyckte det var bra. Ghaneserna var dels mörkrädda och det sovs under tiden i tornet. Bristande säkerhet.

- Här var det läge för byteshandel. Jag tog kontakt med chefen för ghaneserna och sa, att kan vi inte ändra lite på upplägget? Vi tar över bevakningen, så skickar du dina soldater till oss för att bygga gabions. De var väldigt bra på att bygga såna. Alla blev nöjda enligt min uppfattning.

- Det föll så väl ut att den ghanesiska kompanichefen bjöd in till ett party

för att fira vårt brödraskap. Detta föregicks av att han och jag skulle spela ett parti schack och sedan dansa med varandra. Jag vann schacket relativt lätt, men hade vidtalat Lettius om att när det drog ihop sig till dansen skulle han skicka ner en soldat och säga att jag hade ett viktigt telefonsamtal...

Nej, att dansa med den väldige ghanesiske kompanichefen, det var Hans Otto inte intresserad av. Där gick gränsen, även om ghaneserna säkert såg det som en hedersbetygelse att männen skulle dansa tillsammans. Om han har dåligt samvete för den vita lögnen om telefonsamtalet? Knappast.

Fijianerna, däremot, hade han en liten "clash" med efter en incident, som maskinplutonen råkade ut för.

- En gång skulle maskinplutonen skyffla en fotbollsplan eller något i Fijibatt och skulle åka hem tidigt. Fijianerna skulle vakta maskinerna över natten, men nästa dag var maskinerna sönderslagna. Någon hade plockat av allt som gick att ta av, de hade skitit i sätena och fyllt oljeintaget med sand.

- Då blev kompanichefen förbannad och åkte ner till den fijianske bataljonschefen och skällde på honom, högt och tydligt. Han var väl inte van med att en okänd major kom in och gormade på honom.

Sedan blev det rätten på repet. Hans Otto berättade om incidenten för Isberg, som blev förbannad och skällde på sin fijianska motsvarighet. Isberg berättade i sin tur historien för Force commander Lars-Erik Wahlgren, som blev lika förbannad och också skällde ut fijianen...

- Kvist fick bärga hem maskinerna, sedan gjorde reptroppen ett fantastiskt jobb och lyckades laga maskinerna. Det tog väl några veckor.

Minor, punkteringar och tornfrisyrer

När Hans Otto blickar tillbaka på tiden i Jwayya är han överlag väldigt nöjd med det kompaniet utträttade.

- Alla var rätt så duktiga, man kan inte säga annat. 106:an var, fram till dess, outstanding, det bästa ingenjörskompaniet.

Han konstaterar vidare att vi hade bra kockar och bodde väldigt bra, jämfört med huvudcampen i Naqoura.

Som kapitelrubriken antyder har det varit mycket prat om "tornfrisyrer" – i alla fall så här i efterhand – det vill säga att den som snaggade sig för kort riskerade att få ett extrapass i tornet som straff.

Själv har kompanichefen inget minne av några tornfrisyrer, däremot gav han sig själv ett pass i tornet som bestraffning för att han glömt bort att rapportera sin position när han var ute i AO:t, Area of Operations.



LILLEJUL – Major Nilsson tar för sig av glöggen tillsammans med kapten Boox, Lill-QM, kapten Lettius och kapten Kvist.

En viktig arbetsuppgift under både 106:an och 108:an var att förbättra skyddet runt campen i Jwayya i form av förstärkta skyddsrum, spitter-skydd (gabioner) och att få Berlinmursliknande t-walls på plats runt bostadsbarackerna.

Hur tror du att kompaniet hade agerat om vi hade blivit beskjutna?

- Jag tror inte att utbildningen på Almnäs var inriktad på försvar. Alla har värnplikten som bakgrund och där finns ju den militära grundutbildningen. Kan tänka att vaktplutonen fick lite extra av vapenhantering men den leddes ju av infanterister som får antas vara experter. Över huvud taget var det ju inte jag som skrivit programmet för verksamheten på Almnäs. Där var jag bara en i ledet även om jag hade tillfälle att framföra mina idéer om hur det kunde se ut på plats. Mycket information var det.

Några händelser sticker ut under tiden i Libanon, däribland en i Tyr när Hans Otto själv var på plats:

- Jag var med några gånger och sprängde blindgångare. En gång var det en jätte, som om den hade detonerat så hade den förstört halva Tyr. Jag ville spränga den på plats, men den transporterades iväg och sprängdes någon annanstans.

I samband med de preliminära uttagningsbeskeden skickade majoren ut ett brev till kompaniet i form av ett välfyllt A4, där han betonade att

säkerheten alltid gick främst. Han varnade också för frestelser och faror, bland annat ”obegränsad tillgång till mycket billig sprit, till vackra flickor, till vapen, till knark och kanske till ännu mera”.

Men var fanns egentligen de där vackra flickorna? Inte på eller utanför campen i Jwayya, väl?

- De var i Naqoura, ler majoren.

En förlust som irländarna sent skulle glömma

Den snudd på legendariska segern i dragkamp var en av höjdpunkterna även för kompanichefen, som följde den spännande drabbningen på plats i Tibnin. Bataljonstidningen Swedcon News rapporterade från finalen att ”Major Nilsson var så uppspelt att han enligt egen uppgift låg mer på alla fyra än stod upp och med ett allt högrödare anlete skrek och hejade fram de sina”.

- Utomordentlig insats av laget. Vilken oerhörd framgång det var som kompanichef att vinna den där dragkampen. Innan klappade irländarna mig lite föraktfullt på axeln, efteråt fick jag betydligt mer respekt, säger han nöjt.

- För mig som inte var med och drog men väl hejade betydde det mycket extra prestige. Plötsligt var jag jämställd med flera andra officerare med högre grad. Starkt bidragande orsak var dessutom att jag plötsligt kunde beväpna mig med en revolver.

Finbesök och högtider

En annan höjdpunkt under bataljonen var ÖB:s besök i december, även om det blev väldigt kort. I början av 80-talet hade Bengt Gustavsson varit regementschef på Ing 1, men något kärt återseende Ing 1:are emellan blev det inte.

- Han kände inte igen mig. Han sa inte ens ”är du här?”, det var lite dåligt.

När det gäller firande på campen tycker Hans Otto att kompaniet skötte sig. Det dracks inte för mycket, i alla fall inte de gånger han själv besökte privatemässen.

Själv har jag ett minne av majoren från nyårsnatten, när jag lullade hem efter ett sent besök på den ghanesiska mässen utan någon huvudbonad och – förmodligen – inte var helt nykter. Det är också möjligt att jag hade en gul namnbricka, som jag fått av en kille på sjukhuskompaniet, i stället för ingenörernas svarta.

Vid krönet till den långa trappan, som gick ner mot HQ-huset, mötte jag kompanichefen och hade inte en chans att komma undan. Han blängde på mig med sin bistraste min och jag hann tänka, att nu var det kört, nu skulle jag nog åka på några timmars vaktpass uppe i Sinaitornet.

Han konstaterade korthugget att det ”nog var dags för löjtnanten att gå och lägga sig”. Det var ingen fråga, det var en order. Och det var framför allt inget som behövde diskuteras. Men jag fick aldrig något bonuspass i tornet och vi talade aldrig mer om saken – förrän nu.

När jag nu tar mod till mig och återger minnet visar det sig att Hans Otto varken känner igen eller kommer ihåg mötet den där natten – däremot var det några andra herrar som fick tillsägelser att gå och lägga sig, i ett fall med ”övervakning” så att den personen inte skulle riskera att ramla omkring och slå sig. Om personen i fråga fick torntjänst? Nej. Det var ju trots allt nyår.

En synnerligen obetydlig man

Jag poängterar, apropå titeln på majorens ena bok, att för oss var han inte obetydlig, Hur tror han själv att kompaniet kommer ihåg honom, så här 35 år efteråt?

- Vad personalen på komp tycker om mig? Vet inte. Antagligen allt mellan ”skitstövel” till duglig. Skicka ut en enkät så får du veta. Egentligen bryr jag mig inte. Jag gjorde så gott jag kunde.